Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 207. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го ВЕРЕСНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 12, 1979 No. 207. VOL. LXXXVI.

ВІДБУВСЯ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

Лігайтон. Па. (В. М.). — У суботу і неділю, 1-2 вересня ц. р., на чудовій Оселі ім. О. Ольжича відбувся 28-ий З'їзд УЗХ. До президії З'їзду увійшли: Валентина Мушинська — голова, Володимира Кавка і Михайлина Величко — заступниці, Міра Повх — секретарка.

Цьогорічний З'їзд, як і попередні, включав в свою програму перегляд праці за останні два роки, звіт голови й референтур Головної Управи. Ділові наради З'їзду і звітування почалися у суботу о 10-ій год. ранку. Того ж самого дня по полудні, присутні делегатки з різних стейтів Америки вислухали дуже цікаву доповідь проф. Філядельфійського університету, д-р Наталії Пазуняк на тему формування поняття рідної мови в малої дитини. Тема дуже цікава й на часі, тому що гаслом З-їзду було „Дитина — скарб народу".

З'їзд відвідала голова СФУЖО п-і Лідія Бурачинська і привітала пань делегаток від нашої Світової Федерації. Особисто привітали З'їзд також д-р Богдан Гнатюк — голова братньої Організації ОДВУ і Леонід Філь — голова Ідеологічно Споріднених Організацій та голова Центральної Управи УНО в Канаді.

Після звітувань і дискусій обрано нову Головну Управу УЗХ в такому складі: голова — п-і Марія Квітковська, заступниці — Павлина Різник, Анна Левкут, Ірина Варивода і Дарія Бойдуник, секретарка — Валентина Мушинська, референтки: Суспільна Опіка — Наталія Іванів, Виховна референтка — Володимира Кавка, Культурно-освітня — Софія Карпінська, організаційна — Раїса Куделя, зв'язки — Ліда Белендюк, пресова — Міра Повх (українська преса), Маруся Попович (англійська); представниці мистецького світу — Ганна Черінь і Галина Лащенко; вільні членки: Орися Яримович, Евстахія Ястремська, Марія Громяк, Анна Кузик, Ірина Семкович і Марія Семеген; Контрольна комісія: голова — проф. Наталія Пазуняк; члени — Михайлина Величко, Стефанія Семеґен, Анна Наконечна та Катерина Михайлюк.

Після всіх нарад і виборів обговорено працю на будучу каденцію та заплановано видання Ювілейного Збірника УЗХ, бо в 1981 році наша Організація святкуватиме 50-ий рік свого існування.

До загального успіху З'їзду треба додати вдалу програму на бенкеті у неділю, 2-го вересня, виконану власними силами УЗХ. Бенкетом провадила п-і Павлина Різник. Пані Марія Квітковська прочитала доповідь на тему 50-ліття ОУН, В. Кавка рецитувала ряд поезій присвячених Організації Українських Націоналістів, а В. Мушинська прочитала „Спогади про сл. п. Ольгу Коновалець".

З'їзд залишив гарне конструктивне враження, до якого долучилася соняшна погода і розкішна, пахуча зелень прекрасної Оселі ім. великого сина України Олега Ольжича.

Письменниця М. Галун-Блох прибуде до Клівленду

Клівленд, Огайо (Н.Винярська). — Широко відома авторка повістей для юнацтва і дитячої літератури, професійна письменниця Марія Галкн-Блох з Денверу загостить до Клівленду, де заходами 8, 12, 33 і 60-го Відділів СУА відбудеться зустріч її з громадянством у суботу, 29-го вересня о год. 6:30 в церковній залі парохії св. Йосафата.

Народжена в Україні, М. Галун-Блох виросла, виховалась і здобула високу освіту в Америці. Українські традиції пізнала в родиннім домі, але історію України, мистецтво і фолкльор вивчила вже дорослою та поглибила свої знання кількакратними поїздками по Україні. За її власними словами „українська спадщина завжди була в центрі мого існування", а зацікавлення Україною і молоддю зродили задуми до повістей з сучасною українською тематикою, як „Тітка Америка", „Дам'янові два світи". Історична повість „Берн, син Микули" була визнана як найліпша книжка року (Chistian Science Monitor, 1972), а „Тітка Америка" дістала відзначення і нагороду (William Allen White Award).

Більшість 16-ти творів авторки, включаючи дуже добрі переклади українських народних казок на англійську мову, ввійшли в постійні збірки американських бібліотек; американська молодь за їхнім посередництвом знайомиться з українським світом.

Минулого року вийшла в світ найновіша книжка М. Галун-Блох „Переміщені особи", яка зацікавить і дорослого читача та нагадає багатьом не так давно пережите минуле. Дискусія над цією книжкою буде частиною авторського вечора. В другій частині його, письменниця висвітлить фахово зроблені прозірки з України, коментуючи їх своїми враженнями і заввагами.

Член і почесний член письменницьких об'єднань, член УВАН, Марія Галун-Блох є мабуть єдиною американською професійною письменницею українського роду.

Сподіваємось, що громадянство Клівленду і околиці, а зокрема молодь, прийдуть, щоб познайомитись з нашою визначною письменницею. За словами Марти Тарнавської („Наше Життя" — липень 1976): „Марія Галун-Блох — жінка великого особистого чару та щирої української душі. Зустріч із нею залишає спогад на все життя".

Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій започатковує працю

Ню Йорк (О. Луцька). — Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій Великого Ню Йорку — метрополітальний Відділ Українського Конгресового Комітету Америки — відбув повакаційні сходини членів Управи, 6-го вересня ц. р. у власній домівці в Народнім Домі 140-142 Друга свеню, Н. Й. На порядку нарад були: перегляд праці за минуле півріччя, організаційні справи, посилення збірки Національного Датку і збірки на СКВУ серед членства (КОАУО). Намічено перевести такі імпрези: 7-го жовтня 1979 року — вшанування 100-річчя народин Головного Отамана Симона Петлюри, 4-го листопада — Академія Листопадового Чину, 19-го січня — відсвяткування Дня Незалежности і Соборности Української Держави, 22-го січня 1918-1919 років святочним бенкетом і забавою для молоді при співучасті нюйоркського хору „Думка"; березень 1980 рік — Шевченківський концерт. Ширші сходини громади заплянововано скликати в жовтні ц. р.

Справи реформовані: голова КОУАО інж. Євген Івашків і поодинокі референти.

ЗСА ВИТРАТЯТЬ 33 БІЛЬЙОНИ ДОЛЯРІВ НА ОДЕРЖАННЯ 200 РУХОМИХ РАКЕТ

Вашінгтон. — Президент Картер погодився запропонувати Конгресові призначити 33 більйони долярів на продукцію 200 ракет із наймогутнішою нищильною силою, як її мають всі дотепер відомі далекосяжні ракети. Кожна така ракета важитиме 95 тонн і матиме 10 атомових „головок", здатних водночас поцілювати з великою прецизністю на намірені об'єкти. Всі ті ракети були би вічно „в русі", маючи тільки випадкові й тимчасові сховища в пустинних околицях американського Заходу, а зрештою були б приміщені на возах, недосяжні для ворожої розвідки.

„Ця система з'ясує виразно Совєтському Союзові, що він не матиме ніякої стратегічної користи від безперервних перегонів в атомовому зброєнні" — заявив президент Картер. Секретар оборони Геральд Бравн широко з'ясовував у Сенаті вартість і значення тих нових далекосяжних ракет, що їх названо „Ем Екс". Ціла система з випродукуванням і розташуванням тих ракет буде готова за рівно 10 років. Рішення приступити до продукції тих ракет, які перевищують своєю нищильною силою ракету типу „Мінітмен", прийшлось, — твердять американські коментатори — у зв'язку з твердженням військових фахівців, що совєти справді дістали вже перевагу над Америкою у ділянці ракет з атомовими „головками" та інших родів зброї, як військові кораблі різних типів, танки і далекосяжна артилерія.

Рішення Президента погодитися на продукцію тієї нової ракети стоїть теж у зв'язку з сумнівами серед сенаторів, чи варто ратифікувати новий договір про обмеження стратегічної зброї ЗСА і СССР, коли той договір затверджує перевагу совєтів у ділянці зброї.

Колишній президент Форд критикує Уряд Картера за становище до військ СССР на Кубі

Вашінгтон. — Колишній президент Джералд Форд різко виступив проти президента Картера і його Уряду на їхню поставу супроти справи перебування совєтського війська на Кубі. Зокрема, Форд обурився, що президент Картер у своїй короткій телевізійній промові до народу у цій справі в минулу п'ятницю натякнув, що не виключене, що те совєтське військо перебуває на Кубі вже кілька літ — себто ще за попереднього Президента. Форд твердить рішуче, що за його урядування переводилося безперервно розвідчі лети над Кубою і що саме за президентури Картера ті лети припинено. Джералд Форд закликав президента Картера, щоби він рішуче зажадав від Москви відкликати всі совєтські війська з Куби і що в такому випадку Уряд Картера матиме підтримку від обох партій. Президент Картер запевняв, що совєтське військо на Кубі силою коло 2-3 тисячі вояків (одна бригада) не становить ніякої загрози для Америки та закликав не панікуватися ані перебільшувати справи, але водночас признав, що це „поважна справа" і що треба її поладнати „рішучою дипломатією". Проте факт, що президент Картер не вимагав виразно від Москви відкликання того війська з Куби стрінувся з критичною поставою деяких конгресменів і сенаторів. Хоча президент Картер на пресовій конференції в минулу суботу твердив, що треба розмежувати справу совєтського війська на Кубі і САЛТ 2 і що треба ратифікувати САЛТ 2, як договір корисний для миру, проте настрої серед численних сенаторів із обох партій ставлять під поважний сумнів чи Сенат ратифікував би САЛТ 2 перед позитивним для ЗСА полагодженням справи совєтського війська на Кубі. Хоча навіть Збіґнєв Бжезінські твердить, що теперішньої кризи з Кубою не можна порівнювати з кризою за президента Кеннеді, коли Москва переслала на Кубу ракети з атомовими головками проте загально вважають, що це недопускальна річ — встановляти на Кубі базу СССР.

В Афганістані замордовано шістьох німців, потурбовано американського аташе

Кабуль, Афганістан. — Згідно з повідомленням „Ассошіейтед Пресс", невідомі злочинці, правдоподібно ісламські повстанці, вбили шістьох німецьких громадян, недалеко Кабулю, столиці Афганістану.

В іншому випадку знову невідомі люди здержали авто американського дипломата, витягли його звідтіля та побили, протягом трьох годин грозивши йому вбиттям

Вбиті німецькі громадяни — це Йоганнес Кійошус, його жінка і двох дітей та Ролф Трукса, обидва вчителі, які перебували на вакаціях в Афганістані. Західні дипломати здогадуються, що ці дві німецькі родини вбили ісламські повстанці в переконанні, що вони — „совєтські дорадники" президента Могаммеда Таракі, проти якого мусулмани ведуть партизанську боротьбу.

Полковник Майкл Е. Кавана, 38-літній летунський аташе при американській амбасаді в Кабулі, заявив, що його побили та протягом двох годин грозили, що його розстріляють. Він також сказав, що протестував проти насильства, твердячи, що він американський дипломат, одначе це не допомогло. Його повалено на землю й бито прикладами совєтських автоматів АК-47. Його звільнено щойно на інтервенцію американської амбасади, яку повідомили, два британські дипломати, які бачили як напасники били полковника Каванага.

ЯПОНСЬКИЙ КАБІНЕТ РІШИВ РОЗВ'ЯЗАТИ ПАРЛЯМЕНТ

Токіо, Японія. — Японський кабінет, що його очолює прем'єр-міністер Масайоші Огіра, рішив розв'язати парлямент і проголосити нові вибори, які мають відбутися на початку жовтня.

Політичні спостерігачі уважають, що нижча палата парляменту одобрить це рішення кабінету, не зважаючи на те, що голосування про вотум недовір'я опозиційних партій не одержить потрібної більшости голосів.

У ЛОНДОНІ РОЗПОЧАЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ У СПРАВІ РОДЕЗІЇ

Під час Конференції в Лондоні. Сидять зліва: прем'єр Абель Музорева, заступник Сілас Мундавварара і кол. прем'єр Іан Сміт.

Лондон. — В понеділок 10 вересня розпочалася тут конференція, яка остаточно має вирішити характер правління в південно-африканській країні Родезії, де на 6,700.000 населення тільки маленька частина є білих, а вся решта — чорні. Однак, в хвилині проголошення Родезією в 1965 році самовільно, без згоди Англії, власної самостійности, вся влада і вся економіка була в руках білих. За компромісом з-перед року прем'єром і більшість міністрів стали чорні, але на 100 членів парляменту білим признано 28 місць, як також білі зберегли контролю над військом, поліцією і майже всіма великими підприємствами та земельними посілостями.

Чорним прем'єром Родезії став єпископ Абель Музорева, але непримирливий опозиційний Патріотичний Фронт, який вів і веде з сусіднього Мозамбіку партизанську війну однаково проти білих в Родезії, як чорно-білого коаліційного уряду, вважає названого прем'єра-єпископа зрадником і ставлеником білих.

На лондонську конференцію, яку скликано з ініціятиви нового британського прем'єра Марґарети Тачер, прибули авторитетні представники всіх заінтересованих сторін: чорний прем'єр Музорева, два лідери патріотичного Фронту, між ними речник непримирливих, популярний Йошуа Нкомо, — колишній білий прем'єр Іан Смит, який є міністром без портфелю в коаліційному уряді і представником білої меншини, — при чому кожна з тих заінтересованих сторін прибула з кількадесяти своїми дорадниками.

Англійський уряд взяв на себе кошти конференції з 20-ма представниками кожної сторони. За першими вістками між теперішнім чорним прем'єром і представником білих з одної сторони, та представниками Патріотичного Фронту з другого існують діяметральні різниці. Патріотичний Фронт називає теперішній коаліційний уряд „бандою злочинців". Маргарета Тачер є за зміну конституції з поменшанням прав білих і розписанням нових виборів але вона сама не бере безпосередньої участи в конференції, якою проводить міністер закордонних справ лорд Карріґен. Американський уряд рішив триматися здалеку і тільки придивлятися ходові нарад, вважаючи, що справа колишньої англійської колонії Родезії, є внутрішньою справою Англії.

Стравс, після Конференції з президентом Садатом, висловлює оптимізм

Каір, Єгипет. — Роберт Стравс, спеціяльний висланник президента Картера, відбувши довшу конференцію з президентом Єгипту, Анваром Садатом, висловив оптимістичні погляди відносно переговорів, які мав Садат з прем'єр-міністром Менахемом Беґіном кілька днів перед тим.

Роберт Стравс

Президент Садат подав амбасадорові Стравсові докладні подробиці для президента Картера про дотичну конференцію для дальшого плянування з метою зближення обох сторін відносно самоуправи палестинців. Стравс далі заявив, що під час конференції між Садатом і Беґіном в Гайфі дискутовано тільки над технічними проблемами. Обидва провідники не зуміли знайти розв'язки відносно питання про розмір палестинської автономії, хоча переговори про це між Ізраїлем та Єгиптом ведуться вже від травня ц. р. та мають тривати ще цілий рік.

Садат та Беґін договорилися щодо кількости нафтової ропи, яку Ізраїль може купити від Єгипту після звернення нафтових копалень, а саме 2 мільйони тонн річно.

Амбасадор Стравс прибуде до Ізраїлю на переговори з урядовими чинниками, а опісля він повернеться до Вашінгтону, де складе докладний звіт президентові Картерові та його дорадникам.

Не виключають можливостей перегочорів Ізраїлю з палестинцями

Єрусалим. — Виявлення, що ізраїльський міністер закордонних справ Моше Даян кількакратно стрічався з видатними палестинськими діячами, востаннє з д-ром Абдель Шаффом зі смуги Ґази, відомим прихильником Палестинської Визвольної Організації, і що в цій справі існує розбіжність поглядів в ізраїльському уряді, вказує на можливість що Ізраїль змінить свою політику супроти палестинської проблеми взагалі та зокрема щодо безпосередніх переговорів з Палестинською Визвольною Організацією. Газети виявили, що від квітня ц. р. Моше Даян стрічався вже з палестинцями, близькими до Визвольної Організації вісім разів. Він не поінформував про це прем'єра Менахема Беґіна, взявши — мовляв — розв'язку цієї проблеми у власні руки.

ПЕРЕБУВАННЯ СОВЄТСЬКОГО ВІЙСЬКА НА КУБІ ДАЛІ ХВИЛЮЄ КОНҐРЕС І ЦІЛЕ СУСПІЛЬСТВО

Вашінгтон. — Сенатор Френк Чирч, голова сенатської Комісії для закордонних зв'язків, демократ з Айдаго, заявив у телефонічному інтерв'ю з „Ню Йорк Таймсом", що совєти, виславши тайком своє військо на Кубу і подбавши про засекречування його приявности на Кубі довший час, „випробовують" Америку, якою буде її реакція. Тому, він вимигав рішуче, щоби Москва відкликава всіх до одного своїх вояків з Куби. Сенатор Чирч звернув увагу, що коли б американські власті дозволили совєтам на зберігання своєї бази на Кубі, то треба сподіватися, що совєти швидко встановлять свої військові бази в країнах Південної Америки. Це становище різниться від становища президента Картера, який три дні тому, признавши, що справа перебування совєтського війська на Кубі є „поважна" і „може пошкодити" американсько-совєтським взаєминам, не вимагав відкликання тих військ Москвою та закликав американців „зберігати спокій" і „не попадати в паніку", бо, мовляв, Америці не загрожує від того совєтського війська ніяка небезпека. Сенатор Чирч, як теж сенатор Ричард Стон із Фльориди, твердять, що не можна не то ратифікувати, але навіть дебатувати про підписання Картером і Брежнєвим договір САЛТ 2, поки совєти не заберуть з Куби всі свої війська. Сенатор Чирч виправдовується, що він спершу заперечив був перебування совєтського війська на Кубі, бо, мовляв, потвердження, що дійсно воно там знаходиться, прийшло щойно в серпні ц. р. Останні дані американської військової розвідки сателітами виявили, що совєти мають на Кубі піхотну бригаду з танками й цілим іншим узброєнням, перебувають у шатрах і готовляться саме тепер до переведення на Кубі своїх маневрів. Державний секретар Сайрус Венс ще не розмовляв на цю тему з совєтським амбасадором Анатолієм Добриніним, який виїхав був до Москви на похорон свого батька і там продовжив своє перебування. Венс просив Добриніна приспішити поворот. Однаково Президент, як державний секретар обіцяли прилюдно поладнати цю справу „рішуче", але „дипломатичним шляхом". Сенатор Чирч домагається теж рішучнішого становища ЗСА щодо перебування в Африці коло 40,000 кубинського війська.

Москва таврує Іран за „релігійний фанатизм" і „протикомуністичну гістерію"

Москва. — Недільний додаток до офіційних „Ізвєстій" „Нєдєля" із минулої неділі різко виступив проти режиму Аятолли Хомейні, закидаючи йому, що він опертий не тільки на релігійному „ісламському" фанатизмі, але „антикомуністичній гістерії". Совєтський часопис бідкає, що Іран виступає проти „приятельської" країни СССР. Названий совєтський часопис признає „позитивну ролю, яку відіграли іранські релігійні лідери в революції проти шаха, але водночас — як на глум закидає режимові Хомейні, що той скасував „всяку свободу вислову" і що здавлює визвольний рух курдів.

Совєти про СВУ

Блумінгтон, Інд. (М. К.). — Совєтський уряд та їхня агентура в Україні трактують український визвольний рух як чужоземну агентуру „австрійську", „німецьку" та іншу.

У недавньо виданій „Історії Української РСР" (т.6, 1977) автори цієї агітки-„історії" стараються зв'язати СВУ із „сіоністами". Про це вони пишуть:

„У 1926 р. виникла нелегальна буржуазно-націоналістична організація „Спілка визволення України". Її організатори, в минулому верховоди Центральної ради та петлюрівської Директорії Єфремов, Ніковський, Чехівський та інші, ставили за мету відрив України від СРСР і реставрацію капіталістичного ладу. При СВУ діяла „Спілка української молоді", до якої також входили куркульські, непманські та інші антирадянські елементи. За завданням СВУ на неї покладалася підготовка диверсійних актів, націоналістична агітація серед молоді.

У тісному зв'язку з українськими буржуазними націоналістами вели антирадянську діяльність сіоністи, підтримувані різними зарубіжними центрами, в тому числі найбільшою американською сіоністською організацією „Джойнт" Вони створили на Україні кілька нелегальних організацій, розповсюджували антирадянську літературу, в якій намагалися дискредитувати ідеї соціялізму і поширювати буржуазно-націоналістичні погляди про „всесвітню єврейську націю". Сіоністи блокувалися з усіма контрреволюційними елементами, брали участь в антирадянській діяльності СВУ. Поширювали ворожу ідеологію й релігійні та сектантські організації — українська автокефальна і католицька церкви, численні секти. Релігійно-сектантські організації відкрито виступали проти Рад, розгорнули активну пропаганду шовінізму і „націоналізму", — пишуть совєтські пропагандисти, представляючи українські змагання за незалежність, як справу інспіровану чужими чинниками.

Мусулманські фанатики схопили італійський літак у пошукуванні за своїм лідером

Рим. — Три — спершу говорилося про чотирьох — араби одної мусулманської секти схопили великий італійський пасажирський джет, як він відлетів з Бейруту в Ливані до Риму з 172 пасажирами й 11 членами залоги Після кількагодинних переговорів на міжнародному летовищі в Римі — напасники звільнили всіх пасажирів в заміну за перевезення їх до Ірану, де вони піддалися властям під умовою, що їх заяву проголосять у радіо. У тій заяві вони обвинувачували диктаторського президента арабської Лівії Муаммара ель-Каддафі, що той вбив їхнього лідера 3-го серпня 1978 року, який разом із своїми двома прибічниками зник в Лівії. Названий лівійський диктатор заперечує це і твердить, що ті мусулманські достойники відлетіли до Риму і він не знає їхньої дальшої долі. Іранські власті виконали вимогу схоплювачів літака і проголосили через радіо їхню скаргу.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Совєтська база на Кубі

Здається, що з численних коментарів на тему перебування совєтського сокодільного війська на Кубі найрозумнішим і найближчим до правди був коментар Сенатської Комісії закордонних зв'язків сенатора Франка Чирча, який вбачає у висилці того війська на Кубу тактично-політичний маневр Москви — „випробувати" Америку, як вона поставиться до цієї справи. І якщо Америка проковтне також цю пігулку і задовольниться совєтськими запевненнями, що це „ніщо" і що Москва не має заміру загрожувати Америці, то — логічно і правильно — міркує сенатор Чирч, треба сподіватися, що Москва буде поширювати свої впливи в західній гемісфері, себто на американському континенті — напевне в Середущій чи Південній Америці.

Це правильна оцінка засадничого підходу кремлівських володарів до західного світу. Вишукувати „м'які" місця на всіх континентах, де можна би всадовитися, вичікувати, яку реакцію воно викличе у західньому світі, а якщо не буде рішучої реакції і Захід прийме ту совєтську агресію як доконаний факт — робити те саме далі деінде, із щораз більшим поширюванням своєї „сфери впливів", в Европі, Азії, Африці, на американському континенті. Одна помилка тягне за собою другу. Один вияв слабости і занадто великої примирливости заохочує імперіялістичного агресора до повторювання своїх імперіялістичних затій щораз сміливіше.

Від конференцій Ф. Д. Рузвельта у Теграні, Ялті й Потсдамі, від признання американським Урядом і Конґресом Совєтському Союзові такої допомоги на базі закону про „позику й випозичення", яка врятувала Совєтський Союз від повного розгрому у Другій світовій війні, — від часу допущення СССР до Середущої Европи, дарування йому двох японських островів, поділу Кореї на північну комуністичну і південну вільну державу, поділу В'єтнаму з залишенням північної частини у „сфері впливів СССР" — Совєтський Союз діставав раз-у-раз докази повної безкарности свого імперіялістичного походу. Захід не прийшов з допомогою повстанцям у Польщі, повстанцям у Східній Німеччині, придивлявся байдуже, як Совєти танками здавили революцію на Мадярщині, врешті придивлявся байдуже окупації Чехо-Словаччини військами Варшавського комуністичного бльоку, — всі ці і їм подібні акти угодівства були для Москви доказами не доброї волі Заходу і його бажання миру, але доказом слабости. А Москва рахується тільки із силою.

І тому в деяких дуже нечисленних випадках, коли ЗСА виявили силу — Совєти негайно завертали назад. Так було з проламанням бльокади, якою Східя Німеччина з наказу від Москви хотіла голодом зламати західній Берлін, щоби присилувати його до злуки з комуністичним Сходом, — так було з інтервенцією Америки, яка поспішила з допомогою Південній Кореї проти агресії Північної, так було з проголошенням президентом Кеннеді у 1962 році морської бльокади Куби, коли Совєти вислали були туди свої ракети.

На жаль, в усіх тих випадках Америка теж пішла тільки на половину дороги. В Кореї президент Труман димісіонував генерала МекАртура, який пропонував перехтупити річку Ялу і збомбардувати комуно-китайський промисл в Манджурії та критикував Трумана за його надто обережну стратегію і тактику. У В'єтнамі можна було виграти війну, як би президент Джансон не слухав своїх лібералних дорадників і не запевняв, що ЗСА не мають заміру вступити до Північного В'єтнаму та зміняти тамошній комуністичний режим. У справі кризи з Кубою у 1962 році — Хрущов погодився забрати назад всі ракети і війська, що їх супроводили, але Кеннеді, шляхом компромісу, запевнив, що ЗСА не будуть старатися скинути режим Фіделя Кастра. Таким чином насправді не Москва, а Америка закріпила під своїм боком совєтського сателіта, який є чиряком на тілі Америки та який експортує комуністичну революцію не тільки в країні Середущої і Південної Америки, але на африканський континент. Це жалюгідний дивогляд, що така суперпотуга, як ЗСА, не змогла перешкодити, щоби з Куби віддаленої за 90 миль від Фльориди, не вислано до Африки вже понад 40,000 війська задля комунізації різних тамошніх країн.

І тому дуже прикро слухати від президента Картера і державного секретаря Сайруса Венса заяви у такому „примиреному" тоні, який породжує підозру, що тут знову може дійти до „компромісу", що тут знову можна буде задовольнитися заявою, що це „тільки інструктори" для кубинських рекрутів, і що СССР має „право тримати своє військо на Кубі".

Тільки сила імпонує Совєтам. Коли ж вони легковажать собі силу ЗСА з вини угодівських американських кіл, які зацвілені тільки в торгівлю, то роблять помилку.

Панас Феденко

ТОМУ СОРОК РОКІВ ВИБУХЛА ВІЙНА

1-го березня 1939 року німецьке військо почало агресію на Польщу. Гітлерова пропаганда ширила на цілий світ вигадку, що поляки напали на німецьку територію в Горішньому Шлезьку. Наказ німецьким збройним силам атакувати Польщу дав „фюрер" Гітлер, хоч війни не бажали генерали і начальники розвідки. В політичних колах противників диктатора вважали зазлалегідь війну за програну.

Як могло статися, що дезертир із австрійської армії, котрий вступив до німецького війська в 1914 році і заслужив рангу „ґефрайтера", здобув необмежену владу в німецькій імперії? На думку приходить давня грецька мітологія: заздрі боги не терпіли гордости, надмірної самовпевнености людей, щоб провчити зарозумілих на початку боги давали їм всякі успіхи, а пізніше доводили їх до загибелі.

Щоб зрозуміти надзвичайну кар'єру Гітлера, треба взяти на увагу події Першої світової війни особливо в її останнім, 1918 році, тоді командири німецьких збройних сил Люденорф і Гінденбург побачили, що війна проти держав Антанти й Америки програна. Тому провідники війська настоювали, щоб кайзер Вільгельм покинув Німеччину. Новому урядові в Берліні вони радили почати мирні переговори з Західними державами. Про це пише канцлер Німеччини, що стояв на чолі уряду від 1930 року, перед приходом Гітлера до влади: Гайнріх Брюнінг. („Memoiren", 1918-1934, Штуттґарт, 1970 р.).

Однак генерали і консервативні групи німецької республіки, що виступали під незмінною назвою „Німецька імперія" (Райх), вважали за корисне скинути вину за поразку в війні на „внутрішніх ворогів", котрі „ножем у спину" підрізали силу армії на фронті. Мовляв, німецьке військо стояло на порозі перемоги над західними державами.

Цю пропаганду підхопив молодий „ґефрайтер" Адольф Гітлер. Оселившися в Мюнхені, він пристав до групи, що називалася „Національ-Соціялістична Німецька Робітнича Партія", і повів шалену агітацію проти мирного договору, який німецький уряд підписав у Версаї 1919 року. У своїх промовах і в програмі своєї партії Гітлер кликав німців скинути „ярмо", яке накинули Німеччині закордонні „капіталісти". Разом з національним визволенням від „Версайського диктату" він малював чарівний образ майбутнього німецького „національного соціялізму". Для того треба мати воєнну силу, щоб розірвати кайдани неволі, в які заковано німецький народ.

Поки німецьке господарство після програної війни розвивалося, пропаганда Гітлера не мала великого успіху в масах. Але прийшла світова господарська криза 1929 року. В Німеччині мільйони робітників зосталися без праці. Вину за це складали згідно — німецькі комуністи й партія Гітлера — на німецький демократичний уряд. На струнах німецького націоналізму успішно грали комуністи й фашисти.

Однак чути було й голоси перестороги проти агітації Гітлера від консервативних осіб, що бачили небезпеку від воєнних плянів, які мав Гітлер. Наприклад, генерал Людендорф, видатний знавець воєнного мистецтва, відвернувся від Гітлера. 1932 р. Людендорф видав книжку про загрозу для Німеччини від війни. Нова війна, — писав Людендорф, — принесла б Німеччині велику руїну, вона б закінчилася поразкою для німецького війська і бої відбулися б на німецькій території.

Хоч Гітлер не скривав своїх завойовницьких плянів у промовах і в писаній формі (книга „Моя боротьба"), однак він удавав „миролюбця" для зовнішнього світу. Наприклад, 1936 р. на світовій Олімпіяді в Берліні Гітлер казав представникам міжнародної преси, показуючи на німецьких молодих атлетів, що парадно проходили на стадіоні: — Невже я послав би цю молодь умирати на воєнних полях?

Клич національного самовизначення Гітлер використовував також у своїй пропаганді. Він вимагав прилучення до Райху Австрії, що й сталося в березні 1938 р., а потім умів переконати уряди Франції й Англії на конференції в Мюнхені, що для забезпечення миру в Европі треба прилучити до Райху області Чехо-Словаччини, де жила німецька людність. Уряд Гітлера також поляків „помазав по губах": Польща дістала тоді від обкраяної Чехії малу пограничну область, яку поляки називають „Zaolzie".

Задоволений „Мюнхеном", Гітлер заявив, що вже не має на думці ніяких територіяльних змін в Европі. Але після Мюнхенської конференції зараз почалася безпідна пропаганда проти Польщі в пресі, в промовах і через радіо. Захоплений успіхами, бо Західні держави мовчки прийняли до відома окупацію Чехії 15-го березня 1939 р., Гітлер надіявся, що Франція й Англія помиряться і з дальшим німецьким „натиском на Схід".

(Продовження на ст. 3)

Оксана Бризгун-Соколик

МИХАЙЛО ГАЙВОРОНСЬКИЙ

[1]

Цього вересня відзначаємо дві річниці. А саме: 55 років, як була заснована в Ню Йорку у вересні 1924 р. перша Українська музична школа під назвою: „Українська Музична Консерваторія", і 30 років з дня смерти її основника, композитора Михайла Гайворонського, що помер в Ню Йорку 11 вересня 1949 року, на 56-му році життя.

Михайло Гайворонський знаний для нас як творець стрілецьких пісень. Співаючи та слухаючи сьогодні стрілецьких пісень, вони нам такі самозрозумілі, наче без них не могло ніколи й бути! „Ой, видно село..." — наша ніби вже століттями, ніби народня... А за цими піснями стоїть скромна постать композитора Михайла Гайворонського. Скільки він їх написав? Багато. Під час Першої світової війни, в часі, коли в одностої січового стрільця добровольцем захищав рідні землі. „Слава, слава, отамане!..", „За рідний край", „Од синього Дону", „Хлопці, алярм", „Синя чічка"... Це декілька з них, що й слова подав сам, а кілька до слів поетів — січових стрільців...

Але Михайло Гайворонський має за собою крім стрілецьких пісень і велику скількість осягів музичних та громадських.

Народився Михайло 15-го вересня 1892 р. в Заліщиках над Дністром. Дитячі роки його були повні музикування. Батько грав на сопілці, мама любила співати народні пісні. Михайло доросли́м з приємністю згадував, як він маленьким хлопчиком у довгій білій підперезаній сорочечці танцював під батькову музику.

Як батько побачив Михасеве замилування до музики, купив йому маленьку скрипку. І так гри на скрипці та теорії музики почав Михайло вчитися, коли йому було вісім років, крім того він співав у церковному хорі, та вибився на співака-соліста. Одного разу почув його директор українського театру Микола Садовський та хотів його забрати зі собою. Але батьки не дозволили. Вже 12-літнім Михайло заступав диригента хору, а згодом почав і самостійно диригувати хором.

У заліщицькій учительській семінарії Михайло почав учитися на віольончелі, та грав на ній в оркестрі. Крім того, він вчився грати на кларнеті, трубці та тромбоні. Зачав вчитися диригентури і продовжував теорію. 17-літнім юнаком він керував уже мішаним та чоловічим хорами семінарії та семінарською оркестрою. Тут сильно відчув несправедливість польських учителів до українських студентів, головно тих, які вибилися в мистецькому житті своєї школи.

Компонувати почав 18-літнім юнаком. Одну з його перших хорових пісень, „Ой, вилетів орел", виконував заліщицький хор, як йому було 19 років — в 1911 р.

При кінці червня 1914 року відбувся у Львові величавий з'їзд — здвиг з нагоди століття з дня народження Тараса Шевченка, і там також виконували твори Гайворонського.

В тім же 1914 році відбувся у Львові з'їзд українських учителів. З того приводу М. Гайворонський зорганізував учительський хор і виступив з ним на концерті, виконуючи свій твір „Ніхто нас не спинє!" Якраз у тому часі концерту прийшла вістка, що Австрія об'явила Сербії війну.

У Львові зорганізувався легіон добровольців, який згодом названо Українськими Січовими Стрільцями. Гайворонський від першого дня бере там активну участь. Вишкіл, фронт, Закарпаття та знайомство з новими народними піснями, народження перших стрілецьких пісень, тяжка недуга, а тоді організація та вишкіл стрілецької оркестри. З нею Гайворонський працював три повні роки, аж до 18-го року. Для оркестри, в якій було від 25 до 30 осіб, він заранжував багато творів українських композиторів, народних пісень та написав багато оригінальних творів. Оркестра грала для війська, на концертах і для чужих військових частин, з великим успіхом.

В 1919 р. М. Гайворонський став працювати в державному театрі, тут знову зустрінувся з Миколою Садовським, який організував хори та театри для Української Народної Республіки. Гайворонський став працювати капельмайстром театру. Тут він познайомився та часто зустрічався з композиторами Кирилом Стеценком та Миколою Леонтовичем. В той час Гайворонський дійшов до найвищого ступеня на військовій службі — „головним капельником військ УНР".

В 20-му році повертається до Львова. Стає вчителем гри на скрипці у Вищому Музичному Інституті ім. М. Лисенка, директором якого був Василь Барвінський. Вчить музику на учительських курсах, в учительській семінарії, в гімназії сестер Василіянок. Тому, що його праця була успішна, його іменують інспектором навчання співу для всіх народних шкіл у Львові. Гайворонський видав співаник для дошкільного і шкільного віку, який дістав дуже добру музичну оцінку.

(Продовження буде)

Володимир Барагура

„ФЕДРУС", МІЖНАРОДНИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДОСЛІДІВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРО УКРАЇНСЬКУ ДИТЯЧУ ЛІТЕРАТУРУ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ

У нюйоркському в-ві K.G. Saur Rublishing, Inc. виходить квартально міжнародний ілюстрований журнал для дослідів дитячої літератури „Федрус" (Phaedrus, an International Journal of Children's Literature Research) під редакцією професора Ферлі Дікінсон університету д-ра Джеймса Фрейзера (James Fraser). Формат журналу 11х8 цалів, стор. 100. Назва журналу походить від імени римського байкаря Федра (Phaedrus) з I століття після Христа. Федр переклав байки Езопа. Українською мовою Федра переклали: М. Загірня, І. Свєнціцький, М. Годованець.

У 1-му числі 6-го річника цього журналу (весна 1979 р.) вміщена на 16-ти сторінках стаття-огляд Христини Л. Винар п. н. „Українська дитяча література в Північній Америці" (Ukrainian Children's Literature in North America).

Христина Винар є авторкою „Guide to Reference Books for School Media Centers", співробітницею „School Media Quarterly" і членом дирекції Української Дослідної Фундації (Ukrainian Research Foundation, Inc.) в Інглевуд, Колорадо.

У вступі авторка з'ясовує ціль своєї статті так: „Завданням цього огляду є представити сучасний стан української дитячої літератури в Північній Америці у найширшому його розумінні і подати його ґенезу. Включено в нього белетристику, оповідання, поезію, леґенди, народні казки і ілюстративні матеріяли для дітей до 14-го року життя. Матеріяли для навчання української мови (абетка, буквар, читанка, підручник, посібник), що є основним елементом для плекання двомовности українсько-американських дітей, теж включені в цю літературу. В огляді обговорюється коротко передруки клясиків дитячої літератури, переклади та англомовні книжки на українські теми".

Авторка розглядає сучасний стан української дитячої літератури на тлі історичного розрізу його розвосвого процесу. Вона пише: „Хоч нова хвиля української еміґрації принесла багатющу оригінальну літературу й ілюстрації, то ця ділянка є вислідом її природного розвою в перед-совєтському періоді України (популярна назва „Східня Україна") і Західньої України (відомої під назвою Галичина). Щоб зрозуміти джерела сучасних еміґраційних писань для дітей, необхідно познайомитися з історичним розвоєм національної української дитячої літератури". Цим підкресленням авторка включає зі свого огляду сучасний стан дитячої літератури ніби то українською мовою в окупованій під-совєтській Україні, бо ця література позбавлена національного характеру.

Свій історичний огляд Х. Винар починає „Букварем" первордукаря Івана Федоровича (1574), хоч повинна була сягнути ще далі до літописів, в яких багато переказів, леґенд, до релігійних збірників, до билин про багатирів, до фольклорної усної „літератури" боянів-співаків, мандрівних веселькчаків-скоморохів, народних оповідачів-казкарів („story tellers"), зокрема баянь бабусь.

Розглянувши період після Котляревського, авторка ширше обговорює „золотий вік" української дитячої літератури в часі до Першої світової війни в Галичині і в Східній Україні, беручи до увагу книжкові й журнальні видання, а опісля буйний розвій тієї ділянки національної культури під польською окупацією. Згадує теж про дитячі видання в Празі, про видавничий рух за часів німецької окупації, про долю дитячої літератури на скитальщині в Німеччині.

У розгляді дитячої літератури в ЗСА й Канаді авторка обговорює книжкові й періодичні видання (журнали), видавництва, книгарні, висилкові доми, згадує окремих видатніших авторів та ілюстраторів, критиків і працівників дитячої літератури, зорганізованих в ОПЛДМ (Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді). Зупиняється над важливішими творами.

Авторка широко трактує видавничу діяльність Українського Народного Союзу в ділянці дитячої літератури — журнал для дітей „Цвітка" (1914-17), „The Ukrainian Juvenile Magazine" (1927-33", зокрема багато місця присвячує „Веселці", яку називає „найважливішим дитячим журналом". Її ґенезі, передісторії і розвоєвій лінії за час 25-літнього існування журналу та книжкові видання в „Бібліотеці „Веселки". Віднотовує теж два англомовні випуски „Веселки" („Digest", 1966 і 1969).

(Продовження на ст. 3)

Петро Оришкевич

СТЕПАН ШАХ — ПЕДАГОГ, АВТОР І ГРОМАДЯНИН

(У першу річницю смерти)

[2]

З кінцем 1959-60 шкільного року остаточно перейшов на емеритуру на 60 р. життя. На останнім засіданні Учительської Ради попрощали Директора й відзначили його 40-ліття учительської служби. Тішився, що вкінці буде мати час і для себе.

В січні 1961 року директор закінчив 70 років життя і з того приводу „Християнський голос" у Мюнхені, з датою 16-го липня 1961, помістив статтю „Степан Шах — в 70-ті роковини народин". У листі з літа 1973 року нарікає, що „не дописує" здоров'я: весною так охляв, що побоювався попасти в якусь недугу. Одначе при праці проходить час скоро і забувається за себе і хворобу. У січні 1969 року знову захворів і перележав два місяці у ліжку, після чого „підвівся", але вже — як пише — „нон сум, кві ерам" (не є тим, яким був). Зимою 1970 року захопила директора пануюча у Мюнхені грипа, а перед тим пролежав 3 місяці у шпиталі на атаку серця. Радий, що Бог помилував його.

Від того часу я одержував від директора лише святочні картки з дописками. На Різдво 1972 писав: „Ми обоє на відпочинку, як скінчив уже 80 літ, але ще якось рухаємося". В липні 1972 року панство Шахи відсвяткували свій ювілей 50-річчя подружжя, спільно з прибраною донькою, Галиною Хомишин, яка прилетіла на той час з Австралії. На Різдво 1973 року директор писав: „Коло нас по давньому: старіємося, мені вже 82 роки минуло; я вже тяжкий до праці". Нарікає на очі. В липні 1974 року дякує за пересилку „Америки", яка є цікава, і зазначує, що дуже скоро старіється, він тратить сили, а дружина має клопоти з ногою. Останню картку, яку я одержав від директора — це з датою липень 1976, на якій ще гарним і виразним письмом дописано: „...вибачте, що щойно нині пишу, але я від 6 недіть на очі хорий! Не знаю, чим це скінчиться? Дякую щиро за присилку „Америки", читати можу".

Під кінець вересня 1978 року прийшла від Галини Хомишин сумна вістка з Австралії, що директор Степан Шах, який 21-го квітня цього року поховав у Мюнхені свою дружину — Ірину, й виїхав до доньки, помер у Папакомбе, Австралія, дня 16 вересня 1978 року, в год. 20:30.

Виховна праця

Вперше я стрінув директора Шаха у 1922 році, у Філії Державної Гімназії у Львові, де я став тоді учнем третьої гімназійної кляси, а Шах був тоді там професором. Він звертав на себе увагу своїм одягом, стрункою поставою, дикцією висловлювання та активністю, чим збуджував до себе респект. В опінії учнів, проф. Шах був вимагливим учителем, не лише у предметах навчання (латина, українська мова), але головно відносно поведінки, одягання, гігієни, точности виконання обов'язку. Почувши це від товаришів, я мав „страха" перед професором, але так склалося, що проф. Шах мене не вчив.

Крім учительської праці в Українській Академічній Гімназії і директорства в Українській Державній Гімназії в Перемишлі, Шах працював професором клясичної філології в німецькій державній гімназії у Ляндсберґу, Баварія, починаючи після Другої світової війни аж до 1960 року, відбувши у шкільництві 39 років, з чого 13 у німецькій школі. Директор запитує себе: „Чи хто зі Львівських гімн. учителів учив до 69 року життя? Не чув я такого випадку. Старий наш управитель Філії, Григорій Наливайко, коли вмер мав 62 роки життя, в якій він нам старий виглядав; справді успосібленим своїм був таким! За Польщі чи за Австрії був би вже 8 літ на емеритурі, а 92 відсотки поборів. В Німеччині ідуть урядовці на емеритуру в 65 році життя, з 75 відсотків поборів".

Дивлячись ретроспективно на педагогічну працю дир. Шаха, скажу, що у той непевний польський окупаційний час, проф. Шах надавався на директора української гімназії. Маючи великі амбіції, інтеліґенцію, а до того здібності і витривалість у праці, проф. Шах досягнув і вдержав те становище. А ставши директором він служив своєму народові, виховуючи молоде покоління на свідомих, повних посвяти й праці та культури молодих громадян. Одного разу, у розмові зі мною, директор висловився так: „легше є піти на мечі й дати себе пробити ними, але труднішe є перейти попри них і свойого доконати". Учні гімназії не лише боялися директора, але вони його і респектували. Директор любив шкільні імпрези й дбав про них, як один з головних засобів виховання. Старанням директора, Батьківський Комітет Школи удержував диригента оркестри (проф. Хиляка), яка брала участь у шкільних концертах. Директор респектував кожного й дуже уважно прислухувався до опінії інших. У школі він підтримував талановитих; часто оборонив учня в тому чи іншому предметі, якщо він був талановитим в інших предметах, чи був вартісною одиницею в ділянках музики, штуки, спорту.

Директор був практикуючим християнином, і на таких виховував молодь. Пропущені навчальні лекції оправдував опікун кляси, але пропущені „екзорти" (Богослужби в неділі та свята) оправдував сам директор.

Директор Шах, подорожуючи по західних наших окраїнах, приєднував учнів для своєї гімназії, й тим ніс славу про одинокуу державну українську середню школу на наших західніх окраїнах; допомагав абсольвентам університетів в одержанні шкільних практик і забезпечував їх прожитком у бурсах.

Директор Шах випровадив усіх численних абсольвентів, озброєних не лише знанням, але й національною свідомістю, духовою культурою, західньоевропейським вихованням, які продовжують традицію і передають власне своїм дітям.

Громадська праця

Директор — це також активний громадський діяч, у 20-их роках він пов'язався з „Просвітою" і був її головним секретарем. Рішення наступило після розмови з д-ром І. Раковським, професором Академічної Гімназії, який пізнавши молодого „суплєнта" дав йому таку пораду: учитель посвячується або тільки школі, і тоді він стає лише добрим учителем, або розділяє працю — працює для школи і для якоїсь установи. У Перемишлі директора запрошували викладати в Народному університеті; на Богоявлення і Зелені свята брав участь у церковних походах на Сян і цвинтар у Прикуплтчах. Був членом Т-ва „Дівочий інститут", на зборах якого любив промовляти; був головою спортового Т-ва „Сян", а з уряду належав до Т-ва „Бурса Св. Миколая", де брав участь у засіданнях Управи і давав напрямні настоятелям, як правильно належить відноситися до молоді й її виховувати. У Мюнхені став головою Т-ва „Рідна Школа" при ЦПУЕ й основує бурсу, доповняючі курси українознавства та закуповує власний будинок на ту ціль. Інтересується культурним життям української колонії в Америці, розчаровавшись життям в сучасній Україні. Хоче знати про освітні організації, школи, часописи. Організує в Мюнхені свято Шашкевича, про що була згадка в „Америці", 19.XI.1961, на якому взяли участь три наші владики (Кир Іван, Кир Володимир і Кир Платон), на якому він виголосив промову, що була надрукована у „Християнському Голосі", у січні 1962 року, чч. 1-4. Директор був містоголовою та головою об'єднання б. Комбатантів УГА, містоголовою „Кружка перемишляків", який рік у рік влаштовував „празник Іванка" у храмовий день Катедр. Церкви в Перемишлі, був членом Відділу УХР. Коли у 1969 році ма приїхати до Мюнхену кардинал Сліпий, Шаха обрано почесним головою Комітету. В 1963 році їздив з доповіддю до Риму, де був на авдієнції у Папи разом з американською українською делеґацією (ред. В. Душником).

Традиція і критика

Панство Шахи були строгі традиціоналісти. Вже в Перемишлі обходили всі церковні свята й релігійні практики згідно з нашою обрядовою традицією (Свят-Вечір, Щедрий Вечір, Водохреща, Новий Рік...).

(Продовження буде)

ТОМУ СОРОК РОКІВ...

(Продовження зі стор. 2)

В. Черчілл у споминах про Другу світову війну згадує свою розмову з німецьким міністром Ріббентропом у Лондоні 1938 р. Ріббентроп висловив надію, що Великобританія поставиться байдуже до руху Німеччини на схід для здобуття „життєвого простору". Черчілл рішучо відкинув претенсії німецького уряду. Коли польський уряд опинився 1939 р. під німецьким натиском, то одержав із Лондону й Парижу гарантії допомоги, якщо Польщі буде загрожувати німецька агресія.

Це мало збентежило фюрера, бо він вірив у свою „інтуіцію" (ясновидство), яка казала йому, що західні великодержави за Польщу воювати не будуть. Заспокоїв Гітлера союз із Сталіном, підписаний у Москві 23-го серпня 1939 року.

Договір дав Гітлерові велику допомогу із СССР: вугілля, нафту, метали, харчові продукти одержала Німеччина від союзника. Але за це вимагав Сталін подяки від німецького фюрера. Його міністер Молотов, бувши в Берліні, добивався згоди Гітлера на окупацію совєтським військом Царгорода і приток із Чорного моря до моря Середземного.

Року 1941 Гітлер втратив надію здобути Англію. На мирні пропозиції Гітлера Лондонський уряд не відгукнувся. Над Німеччиною висіла небезпека зі Сходу: союзник Сталін міг згодом стати ворогом, і Німеччині довелось би вести війну на два фронти. Тому фюрер вирішив одним замахом знищити східню небезпеку.

Агресія на Схід 22-го червня 1941 року на початку дала великі успіхи німецькому війську, але незабаром прийшли невдачі. Навіть коли б німецьке військо дійшло до Уралу, знищивши совєтську імперію, то Гітлер не міг би вдержати під собою величизну територію від півночі Норвегії до острова Крети на Середземному морі.

Вступ Америки в війну в грудні 1941 р. на поміч збройним силам Великобританії перечеркнув пляни німецького фюрера. Він жив не розумом, а серцем, фантазією. Колишній голова уряду Німеччини Брюнінг згадує у своїх споминах розмову з Гітлером, яку він мав у Берліні 6-го жовтня 1930 року. Фюрер вислухав слова Брюнінга про плян оздоровлення фінансів Німеччини, але, пише Брюнінг, „очевидно не зрозумів". Натомість Гітлер виголосив довгу промову, в якій кликав „знищити" насамперед Соціялдемократичну партію та „реакцію" і Францію як дідичного ворога та Росію як гніздо большевизму". Коли він прийде до влади — казав Гітлер, — то він „незабаром укладе цих ворогів, в союзі з Англією та Італією й Америкою". („Memoiren", ст. 195).

Фантастична пропаганда „одержимого" фюрера захопила мільйони німців, що голосували за партію Гітлера і це привело його до влади. Наслідки такої політики, неконтрольованої розумом, поставили Німеччину на край безодні в воєнних подіях 1939-1945 року.

„Ви, німці, зробили вже досить для світової історії". — писав В. Черчілл у споминах про Першу світову війну. Але треба було ще й Гітлера, щоб повторити спробу досягнути гегемонії Німеччини в світі...

„Українське Село" розпочинає акцію

Комітет Побудови „Українського Села", Оселі для Старших, влаштував дня 9-го червня ц.р. в залі Українського Культурного Центру у Воррен Добродійний Бенкет. Ціллю цього бенкету було започаткувати збіркову акцію для придбання фондів, як рівнож представити українській громаді Великого Детройту пляни будови цього проєкту. Імпреза при участі понад 450 осіб була дуже успішною.

Ідея побудови мешкальних приміщень для старших зродилася серед місцевого членства Союзу Українок Америки. Для цього створено неприходову корпорацію під назвою „Українське Село". В січні ц.р. складено та затверджено статут Корпорації та обрано Дирекцію, що її головою стала Анастазія Волкер. Зформовано теж Дорадчий комітет, в якого склад увійшли священики обидвох віровизнань та ряд визначних громадян метрополії Детройту.

Важливість цілої програми полягала в тому, що представлено присутнім конкретні факти, а саме: потребу мешкальних приміщень для старших та можливості які має наша громада для здійснення цього проєкту.

Головним доповідачем на бенкеті була Евгенія Пастернак, управитель Пансіону Івана Франка в Торонто. Її довголітній досвід у цій ділянці, як це підкреслив ред. М. Бажанський, коли представляв прелеґентку, дав їй змогу дуже яскраво представити пекучу потребу мешкальних приміщень для старших у всіх більших наших громадах. Пані Пастернак теж згадала важкі початки першого такого проєкту в Торонто, більше як двадцять років тому. Сьогодні, коли будується третій з черги будинок, чи радше група будинків, проєкт має піддержку цілої громади, а пожертви є справді щедрі. Свій щирий ентузіязм п-і Пастернак зуміла передати присутнім, заохочуючи всіх до праці і до пожертв на „Українське Село".

Голова Дирекції „Українського Села" Анастазія Волкер представила пляни будови, які, для кращої орієнтації гостей, були ілюстровані прозірками на великому екрані. Сьомиакрова площа під будову приміщень знаходиться при вулиці Раєн на південь від Одинадцятої Милі недалеко церкви св. Йосафата, Українського Культурного Центру та Українського Торговельного Осередку.

Цілий проєкт матиме понад 150 помешкань та окремий будинок, де міститиметься їдальня, бюро суспільної опіки, бібліотека, музейна кімната та адміністрація. Побудова буде йти в трьох етапах. У першому буде один мешкальний будинок з 52-ма індивідуальними мешканнями та будинок зайнять. Якщоб заіснувала потреба, можливо, що в третій фазі частина будинку буде відведена під піклувальний відділ.

Землю під будову закупив Союз Українок Америки, в цьому два акри продала Українська Кредитова Кооператива „Самопоміч" за кошт. За такий гарний громадський жест п-і Волкер висловила щиру подяку Дирекції Кооперативи „Самопоміч".

Рома Дигдало, голова Окружної Управи СУА, коротко накреслила розвиток цього проєкту та підкреслила колосальний вклад праці Відділів СУА Детройтської Округи, а зокрема Будівельного комітету, що вже довгі роки діє при Окружній Управі. Нині більшість членів цього Комітету ввійшли до Дирекції „Українського Села".

Другою організацією, що недавно, бо у вересні минулого року, приєдналася до цього проєкту — це Товариство „Самопоміч", що теж займається суспільною опікою на терені нашої метрополії. П-і Дигдало теж ствердила, що хоча Союз Українок започаткував це діло на нашому терені, відповідальність за потреби старших не може бути виключно проблемою СУА, ця відповідальність є на сумлінні цілої нашої громади. Тому ціла громада, без уваги на релігійні чи політичні різниці, повинна піддержати своїми пожертвами цей проєкт аж до успішного його завершення. Українська громада Детройту вже збудувала церкви, школи, домівки для молоді, народні доми, недавно закінчено Український Культурний Центр, а тепер час подумати про наших старших, котрі цю громаду розбудовували, щоб вони на схилі своїх літ не терпіли самотности і невигод, забуті всіми.

Зенон Василькевич, екзекутивний заступник голови Дирекції УС представив фінансову сторінку. Перша фаза будови, тобто: підготова цілої площі, один мешкальний будинок і будинок занять коштуватиме біля 2.2 мільйона долярів. Це хоча поважна сума, але при належному зрозумінні громади, можна буде зібрати початковий капітал, щоб розпочати будову. Датки на будову можна складати з різних нагод: у пам'ять дорогих осіб та інше. Всі пожертви можна відтягати від податку. Гроші можна складати в усіх наших кредитівках на конто „Українського Села", або висилати поштою на адресу: Ukrainian Village Inc., P.O. Box 113, Warren, Mich. 48092.

Крім ділової програми вечора, була ще мистецька частина, в якій виступила загально люблена солістка Христина Р. Липецька, що, як завжди, полонила публику своїм милозвучним голосом та чудовою інтерпретацією української пісні. Фортепіяновий супровід був у виконанні Марії Лончини-Лісовської. Обидві артистки відмовилися від будь-яких гонорарів, як рівнож відмовилася п-і Пастернак, не взявши навіть звороту коштів подорожі для себе і своєї асистентки п-ни Бабин. Щире їм спасибі. Рівнож велике признання і подяка належиться о. совітникові Вернардові Панчукові, ЧСВВ, за вміле і дотепне провадження бенкету.

Під час вечора зібрані складали пожертви на „Українське Село" в готівці або підписували декларації. Український Центр у Дірборні склав 10,000 долярів. Всі пожертви на будову будуть поміщені у наступному числі бюлетеню „Українського Села". Всім жертводавцям та всім що спричинилися до великого успіху цієї імпрези Комітет висловлює щиру подяку.

Б.М.

„ФЕДРУС", МІЖНАРОДНИЙ...

(Продовження зі стор. 2)

Окремий розділ присвячує шкільництву і шкільним виданням, зокрема для дошкілля і початкових шкіл — підручники, читанки, допоміжні навчальні матеріяли. Є згадка про виховно-навчальну й розвагову телевізійну програму „Тітка Квітка" в Канаді.

На закінчення авторка подає критичні зауваження щодо тематики, жанрів, мовостилю, словництва, мистецького й технічного оформлення української дитячої книжки, зокрема для малят і дітей молодшого віку. Заторкує проблему розповсюдження книжки, слабе засоблення українськими дитячими виданнями бібліотек і наукових центрів. Підкреслює незацікавленість і незорієнтованість у проблематиці української дитячої літератури англомовного наукового світу, відсутність біо-бібліографічних довідників, монографій і студій над дитячою літературою на академічному рівні, нпр. докторських дисертацій. Через те трапляється плутанина української дитячої літератури з російською, зокрема в ділянці фолкльору.

Стаття оживлена репродукціями з книжкових і журнальних видань, в тому обкладинки „Ukrainian Juvenile Magazine" обкладинки „Веселки" (вересень 1978), наголовного листка „Юрзи Мурзи", „Бім-бом" О. Судомори, ілюстрації М. Левицького до казки „Три правди".

Поміж літературою предмету, на основі якої Х. Винар опрацювала свій огляд,авторка подає: „Ми і наші діти", „Енциклопедію українознавства", „Історію української літератури" Д. Чижевського, Lesya Jones „Ukrainian Materials for Children", Wsevolod Isajiw „Ukrainians in American and Canadian Society", Michael Marunchak „The Ukrainian Canadians", Skwarok, J. „The Ukrainian Settlers in Canada and Their Schools". Крім того,авторка у вступ.. до огляду висловлює подяку за інформаційні матеріяли редакторові „Веселки" Володимирові Барагурі, редакторці дитячої сторінки в „Нашому Житті" Вірі Андрущків, а за бібліотечну і перекладацьку поміч Лесі Джовнс, Наді Винич, Петрові Богдановичеві і Марії Фіглюс.

Не зважаючи на деякі недотягнення в огляді Х. Винар, як речеві неточності, пропущення, неоднакове трактування різних явищ, періодів, аспектів, і ділянок дитячої літератури, що зрештою зумовлене характером журналу, скупим місцем, коротком реченцем, безліччю матеріялу при відсутності довідників, бібліографії й джерел, цей огляд має величезне значення з кількох причин: 1) це перший англомовний огляд української дитячої літератури у вільному світі на тлі історичного розрізу його розвоєвого процесу, 2)авторка чітко й ясно розмежовує українську дитячу літературу і пресу, побудовану на українських національних первнях і традиціях та на елементах християнської моралі від офіційної дитячої літератури, з спотвореною українською мовою, чужої українству й атеїстичної, яка служить інтересам комуно-російського імперіялізму і 3) найважливіше — це введення української дитячої літератури на світовий, міжнародний форум.

Треба сподіватися, що незабаром авторка на базі цього першого огляду дасть повний, науководжерельно опрацьовану студію цієї важливої ділянки українського культурно-національного життя, якою є дитяча література і преса.

Крім огляду української дитячої літератури, що зайняла чолове місце в „Федрус-і", в журналі вміщено статті, огляди, бібліографічні показники з вірменської, естонської, латвійської, литовської, німецької, норвезької, шведської дитячої літератури і з навчанням мови.

Адреса в-ва: K. G. Saur Publishing, Inc. 45 Broad St., Ridgewood, N. J. 07450.

Українців запрошують до участи в параді ген. Штойбена

Ню Йорк (Д-р Ол. Соколишин). — Дня 7-го вересня ц. р., на засіданні Ню-йоркського Комітету Тижня поневолених Націй, його голова Горст Угліх, після звіту з відзначення 21-ої річниці Тижня Поневолених Націй, повідомив, 25-ох присутніх представників поневолених націй, що заряд паради Штойбена, американського генерала німецького походження, запрошує до участи у суботу, 22-го вересня ц. р. в 22-ій з черги Параді-походу по 5-ій евеню, усі національности з їх прапорами й написами, членів того комітету Тижня Поневолених Націй в Ню Йорку. Збірка в год. 1-ій по обіді в Ню Йорку на 63-ій вул., між Парк й 2 евеню, де зформується група учасників поневолених націй, поміж ними — українці, яка під час походу по 5-ій евеню включиться в загальну параду.

Голова Г. Угліх також повідомив про Болгарську Панахиду за їхніх поляглих героїв у Ню Йорку, 9-го вересня ц. р., в українській православній катедрі при 82-ій вул., про демонстрацію Американських Приятелів АБН, яку заплянованo 7-го листопада перед совєтською місією до Об'єднаних Націй, до участи в якій він закликав усі національності, та про відзначення людських прав Службою Божою, 10-го грудня ц. р., в год. 1-ій по обіді, в костелі при 315 Іст 47 вул.у Ню Йорку.

У БАВНД БРУКУ ВІДБУВАТИМУТЬСЯ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Бавнд Брук, Н. Дж. Тут, у новому Гілсборо Центрі навчання для дорослих, почавши з 26-го вересня ц. р., від 1-ої до 3-ої по полудні, відбуватимуться Курси Українознавства — конверзації по-українськи. Зацікавлені можуть звертатися за дальшими інформаціями на телефон: (201) 874-6050.

Гість із Замбії

Кембрідж, Масс. (ФКУ). — Гарвардське подвір'я, оточене немов вінком університетських будівель: церква з мелодійним дзвоном з одного боку, а напроти — могутній будинок Вайднерівської бібліотеки, адміністраційні будинки серед високих дерев, статуя основоположника університету (1636 р.) Джона Гарварда, є немов перехрестя світових доріг. Тут зустрічаються визначні мужі, вчені, професори й студенти з усіх країн нашої планети.

У цій атмосфері спілкування з широкими колами науковців веде свою діяльність Український Науковий Інститут Гарвардського університету, який враз із трьома катедрами українистики є інтегральною, повноправною частиною того потужного університету.

Відвідувачі

Наш Інститут часто відвідує багато наукових дослідників та високошкільних делегацій. Сьогодні це самозрозуміле явище робочих днів, а не якісь особливі події. Нав'язуються тісніші контакти та співпрацю.

УНІГУ відвідували польські, румунські, турецькі, мадярські вчені, делегації з Фінляндії, науковці з Ізраїлю, представники наукових кіл Великої Британії та Німеччини. Вдержується контакти з японськими дослідниками — славістами.

З Південної Африки

На початку вересня ц. р. загостила до УНІГУ д-р М. Шімвааї Мунтемба, голова департаменту історії в університеті Замбії в місті Люсака. Директор УНІГУ поінформував гостю про стан українських студій в Гарварді, познайомив її з науковими співробітниками, обговорено можливості співпраці.

До УНІГУ прибуде магістрант університету Замбії, п. Чульве Беяні, який шукає допомоги у виготовлюванні своєї магістерської праці на тему: „Російський колоніялізм і Україна ХУІІ і ХУІІІ ст." Пан Беяні плянує відтак присвятитись студіям Східньої Европи з Україною в центрі уваги і завершити їх докторською працею.

Замість квітів на могилу Дорогого Стрийка і Шваґра

бл. п. проф. Маркіяна Грабовенського

на Українських Воєнних Інвалідів зложили 20.00 долярів

Люба ГРАБОВЕНСЬКА і Христя ҐЕРЛІЦ — родина з Німеччини

В СОРОКОВИЙ РІК ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ нашого Найдорожчого БАТЬКА

бл. п. поручника УНР, артиста-маляра і професора українських середніх шкіл в Яворові і Стрию

ОЛЕКСАНДРА ХАРКОВА

14-го вересня 1979 р., о год. 8:30 ранку

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

в церкві св. Миколая у Філядельфії, Па.

Просимо пом'янути Покійного у Ваших молитвах.

Син — АЛЕКСАНДЕР з дружиною ЕВГЕНІЄЮ і Родиною

Центральне Об'єднання Буковинських Українців у ЗСА

ділиться сумною вісткою зі своїм Членством і Українським Громадянством, що 1-го серпня 1979 р., помер у Вецлар, Німеччина і там похований, 6-го серпня 1979 року,

залізно-дорожний надрадник, ліценціят права

сл. п.

СТЕПАН ПЕНЮК

видатний студентський діяч на Буковині 1920-их років, член студентського товариства „Союз" і „Січ", а після їх розв'язання румунською владою — член академічного Козацтва „Чорноморе", адміністратор студентського журналу „Промінь", а зокрема палкий оборонець українського права на Буковині.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Родинам Дочки й Сина Покійного висловлюємо наші щирі співчуття.

УПРАВА

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що 19-го серпня 1979 року у Львові, померла на 91-му році життя, наша Найдорожча МАМА

бл. п.

ЗІНОВІЯ ГРИНЬКОВА

Горем прибиті:

син — ЕПІФАНІЙ з Фльориди
син — ОЛЕКСАНДЕР з дружиною ОКСАНОЮ у Львові
внуки — МАРІЯ, РОМАН, ІПОЛІТ і ГАЛИНА
Ближча і дальша Родина в Америці, Канаді і в Україні

Посвячення пам'ятника на могилі кол. прем'єр-міністра УНР проф. Бориса М. Мартоса

Комітет Опіки та збереження Спадщини проф. Бориса Мартоса, який помер 19-го вересня 1977 року, та який очолює митрат Української Православної Церкви Святої Тройці. Ірвінгтону, Н.Дж., д-р Ю. Шумовський гідно підготовився до відзначення 100-ліття від народження проф. Б. Мартоса та пов'язану з цим подією — посвячення пам'ятника на його могилі. До цього ж дня, який був визначений на 20-те травня, (день народження професора), було приурочено трапезу та відповідну мистецьку програму.

Як знаємо сл. п. Симон В. Петлюра є народжений 10 травня 1879 року, прем'єр Борис М. Мартос народився на 10 днів пізніше, а саме 20-го травня 1879 р. Отже 100-ліття від народження цих двох державних мужів: Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народньої Республіки Симона Петлюри та Прем'єра, проф. Бориса Мартоса припадають майже одночасно.

Збіг обставин, та визначення проводом Української Православної Церкви, яку очолює Блаженніший Владика Митрополит Мстислав, дня 20-го травня 1979 року., як день вшанування і відзначення 100-ліття від народження Симона Петлюри в осередку Консисторії в Бавнд Бруку перекреслив всі пляни Комітету.

Повстало питання як бути і що робити. Вихід був, абож відкласти посвячення пам'ятника на могилі сл.п. проф. Б. Мартоса, абож домовитись з проводом Церкви і посвячення пам'ятника зробити дещо пізніше, цього ж дня.

Справу було полагоджено в той спосіб, що посвячення пам'ятника на могилі професора Б. Мартосаназначено на 20-го травня, після відправлення Панахиди та відповідного відзначення сл. п. С. Петлюри в соту річницю його народження.

І так у неділю, 20-го травня, по відправленню Літургії, а пізніше Панахиди, коло Хреста Пам'ятника і символічної могили сл. п. Симона Петлюри, яку очолив Блаженніший Владика Митрополит Мстислав, Архиєпископ Марко, та яким сослужили голова Консисторії протопресв. А. Селепина, багато священиків і семінаристи та вірні з хоругвами, хрестами та прапорами перейшли до могили сл. п. проф. Бориса Мартоса. Посвячення пам'ятника довершив сам Митрополит Мстислав, сказавши перед цим патріотичне слово про великі заслуги Сина Української Землі — бувш. Прем'єр-міністра Української Народньої Республіки сл. п. Бориса М. Мартоса. Ширше слово про Покійного, з яким був ближче зв'язаний вже тут на еміграції, виголосив д-р Степан Ворох, який пізніше на бенкеті, присвяченому сл. п. Голові Директорії і Головному Отаману Військ УНР Симонові Петлюрі висвітлив фільм, його продукції про життя і діяльність сл.п. Прем'єра Б. Мартоса вже тут на еміграції і зокрема на терені ЗСА. При висвітленню фільму д-р С. Ворох давав свої пояснення.

Комітет Опіки та Збереження Спадщини сл. п. Прем'єра Бориса М. Мартоса перевів надзвичайну роботу. Він за зібрані кошти не лише покрив всі видатки пов'язані з похороном Прем'єра та поставив величавого пам'ятника на його могилі, але хоче видати, ще неопубліковані його спогади, різні цінні матеріали тощо. На жаль, на цю справу тобто видання його творів коштів таки не вистарчає, а через це Комітет збереження Спадщини звертається до всього українського громадянства підтримати цю акцію. бо ще сл. п. кол. Прем'єр-міністер Української Народньої Республіки проф. Борис Мартос на це заслуговує.

Відзначаючи і вшановуючи пам'ять проф. Б. Мартоса в соту річницю від його народження вважаю за потрібне проголосити прізвища і тих осіб, а саме членів Комітету, які дбали за достойну опіку його ще за його життя, як і по його відході від нас, за збереження його спадщини, як і за відповідного його відзначення. Цими особами були: голова Комітету, митрат української православної церкви Св. Тройці в Ірвінгтон Н.Дж., д-р Шумовський заступник голови — настоятель церкви св. Вознесіння о. І. Наконечний з Мейплевуд Н.Дж. — другий заступник пані С. Темницька, секретар — д-р С. Ворох, кореспонденційний секретар — К. Степовий, скарбник — Л. Мазурець та члени Комітету: д-р М. Олесницький, д-р Л. Кузьмак які опікувались проф. Б. Мартосом ще за його життя, доктор І. Темницький, проф. І. Замша, інж. В. Яровський. Всім їм належиться відповідна подяка. Очевидно в першу чергу належиться відповідна подяка всім тим, хто своїм щедрими пожертвами, які при життю професора утримували, а після його смерти спричинилися до поставлення монументального пам'ятника який стоїть на Українському Православному Цвинтарі св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку поруч з видатними особами, які боролись за вільну Українську Державу — як Президент Української Народньої Республіки сл. п. Андрій Лівицький та інші.

К. Степовий

УСПІХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Олег Сидор — бакалявр малярства

Олег Сидор

Дня 20-го травня ц.р., відбулася градуація на Іллінойському університеті в Шампейн — Урбана. З-поміж соток студентів тільки один українець Олег Сидор одержав диплом бакалавра малярства та рисунків.

Олег є сином патріотів-лікарів д-ра Павла і д-р Юлії Сидорів. Він пластун, довголітній учасник літніх таборів. Абсольвент Школи Українознавства, абсольвент Українського Музичного Інституту, кляси піяно д-р Олени Сидоренко-Кврінбах, член Українського Народного Союзу у Пластовому Відділі, член Спілки Українських Мистців у Чикаго. Олег був визначним студентом у школі. Його образи, олії, акварелі та рисунки були вибирані щороку на факультетську виставку, а за свою самостійну й дипломову виставку одержав похвалу.

Уже змалку Олег любив дуже малювати, рисувати та грати і це було його замилуванням. Батьки, беручи участь у світових лікарських з'їздах, брали зі собою Олега та його сестру Наталку в подорож, даючи їм змогу побачити різні країни. Олег захоплений чудовими красвидами малював та рисував, часто навіть на летунських квитках. Звидів він майже цілий світ, але найкраще подобалася йому Україна, яку Олег відвідав кілька разів. Малюючи чудові красвиди України, болючо переживав жорстоке поневолення народу. Перебуваючи в Москві, він там мав нагоду оглядати в музеях пограбовані безсмертні шедеври української духової творчости.

З нагоди одержання диплому Олег зі своїх скромних студентських заощаджень склав 100 долярів на фонд Валентина Мороза при Гарварді та 100 долярів на Український Інститут Модерного Мистецтва в Чікаго.

Олег враз зі своєю сестрою Наталкою та батьками є членами 472-го Відділу УНСоюзу.

Стефанія Кочій — секретарка 472-го Відділу УНСоюзу.

Матура в Школі Українознавства в Гартфорді

Учителі і матуранти Української Парохіяльної Вечірньої Школи в Гартфорді. У першому ряді (зліва): Дарія Пришляк і Наталка Куцман; у другому ряді (зліва): Орест Зборовський і Світлана Волошко; у третьому ряді (зліва): інж. Олександер Пришляк, д-р Осип Теслюк, п-і Наталка Кравчук та д-р Михайло Снігурович.

Хоч у Гартфорді Конн., існує Школа Українознавства (офіційна назва цієї школи є Українська Парохіяльна Вечірня Школа) понад 30 років, однак це перший раз в історії цієї столиці стейту Коннектикат, що в шкільному році 1978/79 відбулися тут кінцеві іспити або т.зв. матура. До кінцевих іспитів приступило 4-ох студентів 11 кляси: Волошко Світлана, Зборовський Орест, Куцман Наталка та Пришляк Дарія. Вищезгадані студенти працювали, щоб не тільки закінчити нормальне навчання, але осягнути те, що дало б їм моральне задоволення, як також і гарний спогад, який залишився б їм на ціле життя.

Кінцеві іспити відбулися згідно з правильником Шкільної Ради — УККА та були поділені на дві категорії, а саме: письмові й усні. Письмові іспити відбулися у днях 8, 15 і 16-го червня, а усні в суботу, дня 23-го червня 1979 року. На підставі добре написаних письмових іспитів усі студенти були допущені до усних іспитів, що відбулися в одній із кляс Української Парохіяльної Вечірньої Школи (ім. св. Михаїла). Представником Шкільної Ради — УККА, які заразом предсідником Іспитової комісії мав бути д-р В. Тершаковець, який однак не міг прибути, але він сконтактувався з директором Школи, д-ром О. Теслюком. Заступити д-ра В. Тершаківця, як предсідника Іспитової комісії стало проблемою, бо всі члени Іспитової комісії були заанґажовані в самих іспитах. До Іспитової комісії, на пропозицію директора Школи, д-ра О. Теслюка, ввійшли такі особи: попередньо згаданий директор Школи д-р О. Теслюк, екзамінатор — д-р М. Снігурович і секретар — інж. Ол. Пришляк, які мали б рівні права з тим, що д-р М. Снігурович як позамісцевий учитель сповнятиме обов'язки предсідника Іспитової комісії. Вищезгадану пропозицію д-ра В. Тершаківця прийнято без застережень.

Усні іспити почалися о год. 3-ій по полудні та закінчилися о год. 6:45 вечора. Іспитова комісія, включно з п-і Наталкою Кравчук, що була її членом, рішила, що всі студенти склали іспит зрілости.

Після іспитів відбулася святочна вечеря. Директор Школи, привітавши всіх присутніх, попросив о. сотрудника Дж. Ропке провести молитву та почати вечерю.

Після вечері д-р О. Теслюк привітав матурантів, представивши гостям кожного з них зокрема з його родиною, побажав їм всього найкращого з нагоди закінчення їхніх студій, як також і багато успіхів у їхніх дальших студіях, а головно не забувати свого українського походження, ширити правду про Україну та бути гордими, що вони є українцями. Відтак він представив присутнім д-ра М. Снігуровича, учителя Школи та виконуючого обов'язки предсідника Іспитової комісії, який у своїй промові старався пояснити матурантам мету і завдання їхнього життя. Закінчуючи промову віршем Володимира Сосюри „Любіть Україну", д-р М. Снігурович побажав матурантам багато успіхів у житті. Він також, як представник Екзекутиви УНСоюзу та як голова Відділів УНСоюзу округи Нової Англії, передав п-і Наталці Куцман чек на суму 25 долярів.

Від матурантів промовляла Світлана Волошко, яка в короткій промові подякувала д-рові О. Теслюкові за його труд і терпеливість.

Д-р О. Теслюк, подякувавши Світлані Волошко за признання, однак підкреслив, що це не тільки його заслуга, що матуранти закінчили цю школу, але треба дати признання попередньому директорові Школи, інж. Ол. Пришлякові, як також і всім учителям, що їх вчили протягом цього часу, включно з їхніми батьками.

Молитвою, яку перевів о. Дж. Ропке, закінчено цю імпрезу, яку можна назвати кульмінаційною точкою 1978/79 шкільного року.

Хоч ця імпреза була оголошена в обіжниках Української Парохіяльної Вечірньої Школи, громадянство Гартфорду однак не відгукнулося з відповідним ентузіязмом. Святочна вечеря відбулася у наскрізь товариській атмосфері.

Дирекція Школи звертається до тих батьків, яких діти закінчили 10 клясу, щоб вони подумали про будучність своїх дітей і, щоб дати їм можливість закінчити Школу кінцевими іспитами.

Зокрема причинилися до успішности імпрези Мирон Зелез, голова Батьківського комітету, Іван Дидин, приготовивши вечерю і передавши Школі щедрий дар в сумі 76 долярів, як також і Василь Волошко, який пожертвував 25 долярів.

До земляків волиняків

Як відомо, від 1976 року існує Видавничий Комітет „Літопису УПА", який досі випустив 4 томи документальних матеріялів для історії Української Повстанської армії, в тому — 2 томи з подій на Волині і 2 томи з подій у Галичині. Вже приготовлено 5-ий том — волинський.

Дуже мало учасників повстанської боротьби на Волині опинились на еміграції. Але з-посеред них лише декількох зголосилися до співпраці, написавши свої спомини.

Тому що Українська Повстанська Армія взяла свій початок на Волині і там вона найдовше проіснувала, ми волиняки, не можемо задоволнитися лише трьома (1, 2 і 5) томами. Ми мусимо призбирати матеріяли на ще кілька книг; мусимо докласти всіх зусиль, щоб якнайобширніше задокументувати вклад нашої вужчої батьківщини у визвольну боротьбу України.

Закликаю колишніх волинських повстанців різних політичних переконань написати спомини з перебування у рядах УПА, які дотепер ще того не зробили.

Закликаю волиняків, які й не були у рядах УПА, написати свої спостереження або навіть короткі нотатки про ще не згадувані на сторінках преси події з тих часів, чи доповнити інші. Якщо в когось збереглися цікаві знимки або інші документи з тих років, не відмовтесь позичити їх для використання на сторінках „Літопису УПА".

Звичайно, не кожному даний дар до писання. Таким я згідний допомогти вкласти думки у стилістичні рамки. Прошу теж пересказати це Вашим знайомим, які могли б бути цією справою зацікавлені.

Матеріяли і листи слати на адресу: Litopys U.P.A. (S.Nowyckyj) c/o Kiev Printers Ltd. 2466 Dundas Street West Toronto, Ont., Canada, M6P 1W9.

Степан Новицький

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 14-го ВЕРЕСНЯ 1979 р.

НЮАРК-ІРВІНҐТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 371-ий Відд., о год. 7-ій веч. в залі УНДому в Ірвінгтоні. Просимо чл. вирівняти залеглі вкладки. — Стефанія Стеців, гол., Вол. Шпирка, заст. гол., Леся Назарук, кас., Ю. Баранюк, фін. секр.

СУБОТА, 15-го ВЕРЕСНЯ 1979 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя 270-ий Відд., о год. 7-ій веч. в УНДомі. На порядку: звіти фінансові, організаційні, збирання чл. вкладок та інші важні справи. Проситься чл. прибути і вирівняти залеглі вкладки, або посилати поштою на адресу фін. секр. — S. Ostrowsky, 29 Lexington Ave., Jersey City, N.J. 07304. Тел.: 432-2983. — Управа.

НЕДІЛЯ, 16-го ВЕРЕСНЯ 1979 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата 217 Відд., о год. 2-ій по пол., в кафетерії церкви св. Йосафата. На порядку: відкриття, звіти фінансові, хворих і актуальні справи. Проситься чл. прибути, вирівняти чл. вкладки і відібрати дивідендові чеки. — К. Шевчук, предс., Т. Кубарич, Д. Пристай.